

היה זה השבוע של המיצעד. שום מאורע אחר לא עניין את אזרחי ישראל. היה זה כאילו המאורע האחד הזה — על שיאיו הריגשיים וספחיו הציבוריים — בלע את כל שאר מאורעות השבוע.

אין ספק כי המיצעד בלע את יום העצמאות ה-20. פשוט לא היה יום עצמאות מלבדו. השימחה ברחובות היתה מועטת, האירועים הציבוריים לא עניינו איש, וצו"ר רת"בילוי היחידה בליל העצמאות, שלא נבלעה, היתה סידרת „ערביראיונות" ברח" בי הארץ, שעסקו כולם בצה"ל ובשלוש מלחמות ישראל:

● **בזירה החיצונית** עמדו במרכז דיוני מועצת הביטחון של האו"ם על ה" מיצעה. שם נחלו הערכים ניצחון מדיני הסברתי מוחלט. הם השיגו החלטה פה אחד של כל האומות, נגד ישראל — יתרון חשוב ערב שנה של מאבקים מדיניים באו"ם. התגובה האינסטינקטיבית בישראל: להת" עלם עוד יותר מן האו"ם ומעמדת מדי נות העולם, מתוך הגישה ש„ממילא כולם שונאים אותנו“.

● **בזירה השטחים המוחזקים** גרם המיצעד להרחבת התהום בין האו"ם לוסייה הערבית לבין ישראל — תהום שה" חלה מצטמצמת בהדרגה. מאיך, גרמה הצלחת המיצעד מפלה תעמולתית לא לפתח ולשאר אירגוני-הבלה, הורידה את קרנם בעיני האוכלוסייה (ועל כן גם את יעילותם).

● **בזירה הפנימית** הנחיל המיצעד יוקרה מקצועית חדשה לצה"ל, שמנע כל התנכלות ותקלה, בעוד ששרותים אחרים, כמו תחבורה התמוטטו. ובעיקר — הוא היפנה את תשומת-הלב למכשיר שבפעם הראשונה נתגלתה חשיבותו באופן ממש: הטלביזיה.

הופגן בעליל כי מי שמכשיר זה בידו, מחזיק בעמדת-כוח אדירה. הטלביזיה הח" ירמה את משה דיין בעת המיפגן — כפי שנוכח לדעת כל צופה שחיפש על המס" כיח את שר הביטחון כדי לעמוד על מצב בריאותו. הכל היו בטוחים, כי השר ישר" אל גלילי, שמפגנתו-לשעבר לוחמת בשאר- פותיו הפוליטיות של דיין, נתן הוראה מפורשת לכך.

מבחינה מיקצועית, עשתה הטלביזיה ע" בודה נקייה — אך לא מהירה. מהלך השידור היה ללא תקלה, אך גם ללא הש" ראה.

אולם מעל לכל ההערכות והביקורות, עמ" דה עובדה מרכזית אחת: המיצעד עצמו מילא את האזרח הישראלי הממוצע — ללא הבדל של השקפה — באהה עצומה, בת ענוג גופני ממש. בישראל של 1968, אין דבר הקרוב יותר לליבו מאשר צה"ל.

פסטיבלים

ישוע

באבו-גוש

רק 48 שעות הבדילו בין מיצעד צה"ל וקשר אירוע אחר שהתרחש בהרי יהודה — ובשה לתאר שני אירועים שונים יותר. מיצעד צה"ל בירושלים העתיקה העלה זיכ" רונות מימי מרד הקנאים וחורבן בית-ה מוקדש. הפסטיבל של אבו-גוש העלה זיכ" רונות ממאורע שאירע בירושלים כארבעים שנה לפני כן — צליבתו של ישוע מנצרת, האיש שהאמין כי הוא משיח אלוהים.

המיצעד בירושלים היה כולו מאורע ישרי אלי-לאומי, שהפגין את הכיבוש הישראלי בשכונות ערביות. הפסטיבל באבו-גוש היה על-לאומי ורב-דתי: מקהלה עיברית ביצעה כנסיה קתולית, בכפר מוסלמי, יצירה של גאון פרוטסטנטי בשפה הגר" מנית.

● **צנחנים וצלבנים.** הפסטיבל השנתי הפגין — היא ארבעים התנ"כיים — בארץ זה מכבר למאורע ישראלי מיוחד במינו. ליוזמו אין כל ציביון פוליטי, וגם לא כחנה רעיונית. הם מאמינים, פשוט, בשפה האוניברסלית של המוסיקה. לכן לא היססו להשמיע יצירות בעלות אופי נוצרי מובהק — כמו יצירותיו של באך, בשפתן המקורית שהיא, לרוב, גרמנית.

היו שנים בהן הרמה המוסיקלית לא הצ" סיניה, ועיקר הפסטיבל היה דחק באופיו הכללי: חגיגה של אחוזה וסובלנות, כש צבריות שחומות יושבות ליד נזירות צרפ

קול ישראל וגלי צה"ל

שידרו:

אורי צבי גרינברג

הוא

בין הפאשיסטים

זהו גילוי סנסציוני שיהיה את כל שומעיו.

„העולם הזה“ חושף בזה מעשה חסרת-תקדים, שעוד יהיו לו הדים והשלכות ציבוריות רבות:

ביום השואה והגבורה, בשידור שנשא אופי ממלכתי, שידרו שתי תחנות הרדיו של ישראל, „קול-ישראל“ ו„גלי צה"ל“, בעת ובעונה אחת, ציטטה מדיברי המשורר אורי צבי גרינברג בכפיפה אחת ובנשימה אחת עם דבריהם של נאצים ידועים — כמו מפקד-הגסטאפו הימלר, ושר-התעמולה הנאצי גבלס.

במילים אחרות: תחנות-השידור הממלכתיות של ישראל קבעו, כי אין כל הבדל בין הסימאות הפאשיסטיות שמשל מיע אחד ממנהיגי „תנועת ארץ-ישראל השלמה“ — לבין ה-

הערב, ומבלי להודיע להם דבר על כך, החליט לזיזם תעלול רציני, שנועד להתריע על סכנת הפאשיזם המאיימת גם על ישראל, ולדווק אם ירגיש מישהו בישראל בהבדל שבין אצ"ג לנאצים.

בין שאר הקטעים שהוכנו לקראת התוכנית, אשר הוקלטה ב„בית-החייל" בתל-אביב, היה גם פרק שנקרא בשם „ניצני הפאשיזם". בפרק זה היה הקריין צריך לקרוא קטעים מדברי הם של רוברט קליי, מפקד שירות-העבודה הנאצי; של יוזף גבלס, שר-התעמולה של הרייך השלישי; של ראש הגסטאפו, הימלר; ושל אחד האידיאולוגים של הנאצים, ואלטר גרוס. אל תוך קטעים אלה הכניס דן בן-אמוץ גם פיסקה אחת

בין הימלר וגבלס

התוכנית שיחה עם עצמו כפי שנטרחה בסדר יום" השואה על בימת בית-החייל בתל-אביב. ליד השולחן יושבים משתתפי פו התוכנית, כשמשמאל תלוי הסלאי הצהוב ומימין מוקרנת תמונת

סימאות של האידיאולוגים הנאצים, אותן השמיעו לפני שפתחו במסע-ההשמדה של יהודי אירופה. רק מעטים שמו לב לעובדה מרעושה זו, אותה מגלה עכשיו „העולם הזה" בפעם הראשונה. שכן דבריו של משורר הקיט" רוג והאמונה הוקראו בראיו בעילום שמו של מחברם — מי בלי לציין את העובדה שהם באו מפיו של משורר ישראלי לאומני. למעשה, לא ידעו אפילו כנהלי „קול-ישראל" ו„גלי צה"ל" את מה שהם משדרים.

כי הכללת דבריו של גרינברג בין דברי הנאצים היתה יוזמתו הפרטית והאישית של עורך התוכנית, דן בן-אמוץ.

הכל החל שעה שדן בן-אמוץ קרא קטעים מתוך דבריהם של אישים לאומניים בישראל שפורסמו במאמרו של אורי אב" נרי „הפאשיסטים" („העולם הזה" 1598).

בן-אמוץ, שזה עתה סיים את הרומן הגדול שלו העוסק בשואה, „לזכור ולשכוח", ושהיה עוסק בתוכנית, שי" חה עם עצמו, לקראת יום-השואה — זועזע מהצהרותיהם של אישים כמו בני מהרשק, הז"ר ישראל אלדד והמשורר אורי צבי גרינברג, שזוטטו אותו מאמר.

דבריהם הזכירו לו את החומר בו עסק בעת הכנת התוכנית על השואה. ואז, מבלי לשאול כלל את דעת שאר מארגני-

תלייה של יהודי. בתמונה נראה השחקן שלמה ניצן מול המיקרופון, במרכז. כשהוא קורא מובאות מדברי גבלס והימלר, וביניהם מובאה מדברי אורי צבי גרינברג. למחרת שודרה התוכנית בקול-ישראל וב גליצה"ל, כשרק מעטים מבחינים בדברי המשורר ששורבבו אליה.

מדברי אורי צבי גרינברג, שפורסמה באחד ממאמריו אשר הופיעו בביטאון עיריית רמת-גן: „כל מי שטרם דמוקרטי שלא במקומו ושלא-בזמנו ושלא-בעם-כתיקונו — אינו אלא סכנה מוחלטת לקיום העם והמדינה!"

מובן שדן לא ציין בתוכניתו מפיו של מי נשמעו דברים אלה. בצורה זו נשמעו דבריו של גרינברג כחלק אורגני מן התוכנית על הנאצים והפאשיזם.

★ ★ ★

מדוע עשה זאת בן-אמוץ?

את ההסבר לכך ניתן למצוא אולי בדברים שאמר דן לפני שבעים, בראיון שהעניק ל„העולם הזה" (1599), כאשר אמר: „... הבעיה הזאת עדיין מעסיקה אותי, הניסיון להבין את הגרמנים... ואני חושב שלא רק הגרמנים מסוגלים לזה, אלא כל אדם אחר בעולם, כולל הישראלים!"

הניסיון להוכיח את השקפתו זו, בא לידי ביטוי בשידור תוכניתו ב„קול-ישראל" וב„גלי צה"ל". התוכנית, שעוררה הדים חיוביים, עומדת להיות משודרת בשידור-חוזר בתשעה באב. עתה, לאחר גילויי „העולם הזה", ספק אם הנהלות תחנות-הרדיו הממלכתיות ועורכי תוכניותיהן ימצאו עוז לא להשמיט את דבריו של אורי צבי גרינברג בהקשרם זה.

פעם הלגיון הרומאי, ערב חורבן-ירושלים. „בשבייל זה באנו לארץ!" השנה הגיע הפסטיבל למימדים חדשים — הן (המשך בעמ' 10)

חיות חיזורות, וקציני-צנחנים צעירים נהנים יחד עם ייקים קשישים, הזוכרים את ביצועי באך בארץ-מוצאם. הפסטיבל הוא גם פיקניק המוני. בהפי